

Eğitim Bölgesi Fizik Öğretmenleri Zümre Başkanları Kurulunun Etkinliği*

Işık Saliha Karal Eyüpoğlu¹

Öz

Bu çalışmada, Eğitim Bölgesi Fizik Öğretmenleri Zümre Başkanları Kurulunun (EBZBK) işleyişinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Özel durum yönteminin benimsendiği çalışmada veri toplama araçları olarak doküman analizi, gözlem ve yarı-yapılandırılmış görüşmeler kullanılmıştır. Çalışmanın katılımcılarını Trabzon ilindeki bir eğitim bölgesinde görev yapan dört fizik öğretmeni oluşturmaktadır. Bulgular, zümre başkanlarının, kendilerinden beklenenleri yerine getirdiğini ancak toplantı sonuçlarının üst kurul/makamlar tarafından yeterince değerlendirilememesinden dolayı bu toplantıların tam olarak amacına hizmet etmediğini göstermektedir. Bu durumun zümre başkanlarının, EBZBK toplantılarının birbirinin aynısı olan karar ve görüşlerin çıkmasına neden olan zorunlu bir toplantıdan ibaret olduğu düşüncesine sahip olmalarına neden olduğu görülmektedir. Çalışma ayrıca zümre başkanlarının toplantılarda paylaştıkları öneri ve görüşlerin birçoğunu toplantı tutanaklarına aktarmadıklarını dolayısıyla toplantı tutanaklarının kurul görüşmelerini gerçek anlamıyla yansıtmadığını ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Eğitim bölgesi, zümre başkanlar kurulu, fizik öğretmenleri

* Bu çalışma, 12-14 Eylül 2013 tarihleri arasında düzenlenen I. Ulusal Fizik Eğitimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Yard.Doç.Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı,
i_sakar@hotmail.com

Geliş tarihi / Received: 08.07.2015, Kabul tarihi / Accepted: 20.07.2015

Efficiency of the Educational Region Physics Branch Teachers Committee

Abstract

This study was aimed at the evaluation of the functionality of educational region branch teachers committee (ERBTC) for physics teachers from different schools. In the work, where a case study method was adopted, document analysis, observations and semi-structured interviews were used as data sources. The participants of the study consist of four physics teachers working in an educational region in the province of Trabzon. Findings indicate that although heads of branch teachers had fulfilled its duties, the ERBTC meetings did not achieve their purpose because the submitted results were not seriously taken into consideration by the authorities. To members of ERBTC, the compulsory regional meetings seemed to be routine, producing always the same decisions. It was also concluded that the records of the meetings did not literally reflect the discussions and suggestions proposed by the members.

Keywords: *Educational region, branch teachers committee, physics teachers*

Giriş

Milli eğitime bağlı eğitim kurumlarının, işlevlerini yürütürken birbirlerini tamamlamaları ve bir bütün oluşturmaları amacıyla, öğrencilerin genel, mesleki ve teknik eğitimlerine olanak sağlayacak örgün ve yaygın eğitim kurumlarının bulunduğu eğitim bölgeleri oluşturulmaktadır. İlçelerde, ilçe millî eğitim müdürünün başkanlığındaki eğitim bölgesi Müdürler Kurulu, Danışma Kurulu ve Zümre Başkanları Kurulu gibi çeşitli eğitim kurullarından oluşturulmakta, bu kurulların yönetilebilmesi amacıyla eğitim bölgesinde yer alan kurumların müdürleri arasından bir koordinatör müdür seçilmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1999). Bu müdür, öncelikle eğitim bölgesinde bulunan eğitim personeli, araç-gereç, fizikî kapasite, öğrenci sayıları, eğitim kurumlarında uygulanan öğretim programı türleri ile her türlü ihtiyaç ve fazlalıkları belirleyerek bu kaynakların bölgede verimli ve ortak kullanımını sağlamak üzere eğitim bölgesi müdürler kurulu ile program yapmak ve uygulamakla görevlidir. Bu kapsamda oluşturulan kurullardan biri olan Eğitim Bölgesi Zümre Başkanları Kurulu (EBZBK), bölgede bulunan okulların zümre başkanları veya bölüm şeflerinin katılımı ile koordinatör müdürün başkanlığında oluşturulmaktadır. Koordinatör müdürün diğer bir görevi ise bu kurulun sekretarya işlerini yürütecek personeli belirlemektir (MEB, 1999). Bu kurul, koordinatör müdür tarafından yapılacak plânlamaya uygun olarak öğretim yılı başında, ikinci yarıyıl başında, ders yılı sonunda ve ihtiyaç duyuldukça zümreler itibarıyla ayrı ayrı, ya da okul tür ve dereceleri itibarıyla yılda birkaç kez toplanmaktadır. Toplantıda kararlar oy çokluğu ile alınmakta ve alınan kararlar değerlendirilmek üzere sonradan koordinatör müdüre sunulmaktadır. Koordinatör müdür, EBZBK toplantılarından sonra eğitim bölgesi zümre başkanları arasından seçilen yeni başkanlarla (her bir farklı branş için ayrı) genel bir toplantı planlayıp yürütmekte ve buradan çıkan sonuçları eğitim bölgesi komisyon başkanına iletmektedir. Eğitim bölgesi komisyon başkanı ise kendi çalışmalarının planlanmasında bu tutanakları değerlendirmenin yanı sıra üst makamlara gönderilmek üzere ayrı bir rapor hazırlamakla görevlidir.

EBZBK üyelerinin görevi ise Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgesi ve Eğitim Kurulları Yönergesi'ndeki 16.maddede belirtilen ve aşağıda yer alan gündem maddelerine ilişkin görüş ve önerilerde bulunmaktır (MEB, 1999):

1. Eğitim ve öğretim programlarının uygulanmasında karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerin giderilmesi
2. Öğrencilerin çalışma ve eğitim durumları ile bölgenin özellikleri incelenerek öğrencilerin başarılı olmaları konusunda alınması gereken önlemler
3. Ders programlarının derslerin birbirlerine paralel olarak yürütülmesine, bölgede bulunan ders araçlarından laboratuvar, spor salonu, kütüphane işlik gibi imkânlardan bir program çerçevesinde planlı bir şekilde yararlanılması
4. Derslerde izlenecek yöntem ve teknikler ile 'zümre/sınıf öğretmenlerinin eğitim ihtiyaçları' ve derslerde kullanılacak eğitim araç ve gereğine ilişkin donatım önceliklerinin belirlenmesi
5. Yıllık, ünite ve günlük planlar ile gezi gözlem, deney ve inceleme planları arasında bölgede birlik ve koordinasyonun sağlanması
6. Ölçme ve değerlendirmede birlik ve beraberliğin sağlanması
7. Mesleki eserler ile eğitim ve öğretim alanındaki yeni gelişmelerden öğretmenlerin bilgilendirilmesi
8. Bölgedeki eğitim ve öğretimin planlanmasına, zümre ve branşlar arası bilgi akışı ve paylaşımı ile öğrenci başarısının artırılması
9. Öğrenme güçlüğu çeken öğrencilerle öğrenme güçlüğu çekilen konuların ilgili zümre öğretmenleri ile işbirliği yapılarak belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması
10. Bölgede standart başarı testlerinin uygulanarak toplanan bilgilerle öğrencilerin genel başarı seviyesinin belirlenmesi
11. Öğretim programları ile öğretim hizmetlerinin değerlendirilerek öğretimin kalitesinin yükseltilmesi
12. İlköğretimdeki öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre ortaöğretim kurumlarına geçişlerine kılavuzluk edecek tanıtıcı programların hazırlanması
13. Bölgenin eğitim ihtiyacı belirlenerek bu ihtiyacın giderilmesi

EBZBK'nın bu maddelerle ilgili sunduğu görüş, öneri ve kararlar doğrultusunda, koordinatör müdür ve eğitim bölgesi komisyonunun, yönetim, plânlama, ölçme değerlendirme, program geliştirme, eğitim teknolojileri vb. konularda uzman kişilerden de yararlanarak gerekli çalışmaları yürütmesi gerekmektedir. Ancak eğitim bölgesinde yapılması gereken veya planlanan birçok çalışmaya katkı sağlaması beklenen EBZBK'nın işleyişine ve etkililiğine dair çalışmaların (Turan, Dönmez ve Çakmak, 2009) yeterli olmadığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmaların çoğunlukla öğretmenler kurulu toplantılarına veya okul zümre

toplantılarının değerlendirilmesine ilişkin olduğu (Demirtaş ve Cömert, 2006; Demirtaş, Üstüner, Özer ve Cömert, 2008; Gökyer, 2011; Küçük, Ayvacı ve Altıntaş, 2004; Şahin, Maden ve Gedik, 2011) belirlenmiştir. Oysaki EBZBK toplantılarında alınan kararlar, üyelerin başkan oldukları okul zümre çalışmalarını da etkilemesi nedeniyle de önem taşımaktadır. Ayrıca bu toplantılarda belirtilen görüş ve önerilerin üst kurullar tarafından yapılacak olan uygulamalara önemli ölçüde katkı sağlaması beklenmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada Trabzon ilindeki bir eğitim bölgesinde gerçekleştirilen fizik öğretmenleri zümre başkanları kurulu toplantılarının ve bu toplantıların etkinliğinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda sorulara cevap aranmaktadır:

1. Eğitim bölgesi fizik zümre başkanları kurulu görevlerini yerine getirmekte midir?
2. Eğitim bölgesi fizik zümre başkanlar kurulunun işleyişi amacına uygun mudur?

Yöntem

Bu çalışmada, EBZBK toplantılarının değerlendirilmesi amacıyla kendisine has desen, veri toplama teknikleri ve veri analiz yaklaşımını kapsayan (Yin, 2003) özel durum çalışması kullanılmıştır. Özel durum çalışmaları, eğitim uygulamalarının belli yönlerine odaklanma olanağı sağlaması, eğitim politikalarını, uygulamalarını ve daha sonra yapılacak çalışmaları doğrudan etkileyebilme özelliğine sahiptir (Merriam, 1998). Bu yöntem ayrıca, bireyler, programlar veya gruplar gibi tek bir birim veya sınırları belli sistemlerin derinlemesine analizine ve betimlemesine olanak sağlamaktadır (Merriam, 2009).

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Veri toplama araçları olarak doküman analizi, gözlem ve yarı-yapılandırılmış görüşmeler kullanılmıştır. Doküman analizi, EBZBK toplantı tutanakları ile eğitim bölgesi oluşturma komisyonu başkanının üst makamlara sunmak üzere hazırladığı raporun incelenmesi amacıyla kullanılmıştır. Gözlemler, 2012-2013 eğitim-öğretim yılı sene sonu ve 2013-2014 eğitim-öğretim yılı sene başı toplantılarının gözlemlenmesi ve kayıt altına alınması, görüşmeler ise katılımcıların, EBZBK toplantılarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Öncelikle dört eğitim-öğretim yılına ait toplam sekiz EBZBK tutanağı (Tablo 1) doküman analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Tablo 1

Zümre Başkanlar Kurulu Toplantı Tarih ve Dönemleri

Toplantı Tarihi	Toplantı Dönemi	Toplantı No (TN)
07.09.2010	Öğretim yılı başı	1
21.02.2011	2. yarıyıl başı	2
16.09.2011	Öğretim yılı başı	3
13.02.2012	2. yarıyıl başı	4
12.09.2012	Öğretim yılı başı	5
11.02.2013	2. yarıyıl başı	6
07.06.2013	Ders yılı sonu	7
09.09.2013	Öğretim yılı başı	8

Ardından araştırmacının gözlemci-katılımcı olarak bulunduğu TN: 7 ve TN:8 kodlu EBZBK toplantıları gözlemlenerek görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Toplantılar sonrasında öğretmenlerle bu toplantılara, amacına ve etkililiğine ilişkin yarı-yapılandırılmış mülakatlar yürütülmüştür. Son olarak, eğitim bölgesi oluşturma komisyonu başkanı tarafından hazırlanan rapor analiz edilerek bu rapora ilişkin komisyon başkanı ile yapılandırılmamış mülakat yapılmıştır.

Veri Analizi

Bu çalışmada veri seti içerisinde yer alan temaların ortaya çıkarılması ve bu temalara dayalı sonuçlar üretilebilmesi amacıyla sürekli karşılaştırmalı tümevarım analizi kullanılmıştır. İki aşamadan oluşan sürekli karşılaştırmalı tümevarım analizinin ilk aşamasında metin haline dönüştürülen gözlem ve görüşmelerden elde edilen ses kayıtları ile toplantı tutanakları okunmuştur (Leech ve Onwuegbuize, 2007). İlk olarak farklı toplantı tutanaklarının aynı gündem maddeleri birbiriyle karşılaştırılmıştır. Birbiriyle ilgili kategorilere dayalı olarak (Miles ve Huberman, 1994) beş farklı temaya ulaşılmıştır. Tutarlılığın sağlanması için kodlamalar araştırmacı tarafından farklı zamanlarda birkaç kez tekrarlanmıştır.

Çalışma Bağlamı ve Katılımcılar

Çalışma kapsamındaki eğitim bölgesinde farklı özellikte yedi orta öğretim kurumu bulunmaktadır. Bu okullara ve okullarda çalışan fizik öğretmenlerine ilişkin bilgiler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2

Eğitim Bölgesi Okulları ve Zümre Başkanları

Okul Türü	Öğretmen	Deneyim Yılı
Anadolu Lisesi 1	Ö1	20
Anadolu Lisesi 2	Ö2	12
Denizcilik Anadolu Meslek Lisesi	Ö3	12
Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	--- Ö3,Ö4	---
Sağlık Meslek Lisesi	Ö4	20
İmam Hatip Lisesi	--- Ö1, Ö5	---
Ticaret Meslek Lisesi	Ö5	12
Kız Meslek Lisesi	Ö6	25

*Koyu renkle gösterilen öğretmenler çalışmanın katılımcılarını temsil etmektedir.

Eğitim bölgesindeki bu okullarda kadrolu olarak toplam altı fizik öğretmeni görev yapmaktadır. Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ile İmam Hatip Lisesi’nin fizik öğretmeni bulunmadığından eğitim bölgesindeki diğer fizik öğretmenleri bu okullardaki fizik derslerini yürütmektedir. Tabloya göre Ö1 ve Ö5 öğretmenleri kendi okullarının yanı sıra İmam Hatip Lisesi, Ö3 ve Ö4 öğretmenleri ise Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi’nin fizik derslerini yıllara göre değişiklik gösterecek şekilde yürütmektedirler. Çalışmanın katılımcılarını ise her toplantıda bulunan Ö1, Ö2, Ö3 ve Ö4 kodlu öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmacının Rolü

2008-2014 yılları arasında eğitim bölgesindeki Kız Meslek, Ticaret Meslek ve İmam Hatip liselerinde fizik öğretmeni olarak görev yapan Ö5 kodlu öğretmen çalışmanın araştırmacısı olduğu için tüm toplantılara katıldığı halde katılımcıların dışında tutulmuştur. Bu nedenle toplantı tutanaklarında yer alan görüşleri çalışma kapsamına alınmamıştır. Tablo 1 de yer alan ilk altı toplantıda sadece çalıştığı okulun zümre başkanlığını temsil eden Ö5, katılımcı-

gözlemci rolüyle bulunduğu son iki toplantıda EBZBK toplantısı başkanlığı görevini yürütmüştür. EBZBK başkanı her toplantı başında üyelerce seçilmekte, üyelerin gündem maddelerine ilişkin görüşlerini kayıt altına almakta ve toplantıdan çıkan kararları bir üst kurul toplantısında paylaşma görevlerini yürütmektedir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmada inanırılık ve tutarlık için birden fazla veri toplama tekniği kullanılarak veriler yazılı hale getirilmiştir. Araştırmacının aynı kurum içerisinde katılımcılar ile yıllarca çalışması, inanırılığın temel ilkelerinden olan ortamda uzun süreli katılım ölçütünü karşılamaktadır (Robson, 1993). Araştırmacının (Ö5) doğal ortamın bir parçası olması nedeniyle katılımcılar fikirlerini açık bir şekilde ifade etmiş ve konuşmaların kayıt altına alınması konusunda gönüllü davranmışlardır. İnanırılık ve tutarlık için ayrıca idari görevleri nedeniyle çoğu toplantıya katılmayan Ö6 ile araştırmacı rolündeki Ö5 öğretmeni çalışma dışında tutulmuştur. Doğrulanabilirlik için araştırma sürecinin açık bir şekilde ifade edilmesi ve okuyucuya mümkün olduğu ölçüde ham veri sunulmaya çalışılmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Ayrıca EBZBK toplantılarında ortamın bir üyesi olan araştırmacının önyargılarının çalışmaya dâhil olmaması ve objektifliğin sağlanması amacıyla TN:7 ve 8'de araştırmacı zümre başkanlığı görevini üstlenmiştir. Böylelikle gündem maddelerine ilişkin görüş ifade etmek yerine öğretmenlerin görüşlerini tutanaklara geçilerek toplantının doğal işleyişini etkilemeden zümre öğretmenlerinin daha fazla fikir paylaşımları amaçlanmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

İlgili eğitim bölgesinde yapılan çok sayıda EBZBK toplantısı olmasına karşın, bu çalışmada irdelenen toplantı tutanakları belli sayı ile sınırlandırılmıştır. Araştırmaya dâhil edilen toplantı tutanaklarında yer alan öğretmenlerle gözlem yapılan toplantılardaki öğretmenlerin aynı olması amaçlandığından böyle bir sınırlamanın gerekli olduğu düşünülmüştür. Diğer bir sınırlılık ise bütün zümre başkanlarının idari, sınav, toplantı vs. gibi görevlendirmeleri nedeniyle tüm toplantılara katılmamasıdır. Bu nedenle çalışma altı yerine dört fizik zümre başkanıyla sınırlandırılarak yürütülmüştür.

Bulgular

Bu bölümde, yönerge ile toplantı gündem maddelerinde yer alan maddelerin, kurul görüşmelerinin ve bu kurul toplantılarına ilişkin öğretmen görüşmelerinin analiz edilmesinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Bulgular, eğitim bölgesi komisyonu tarafından belirlenen gündem maddeleri, zümre başkanlarının toplantılarda üzerinde en fazla ve en az görüş bildirdikleri gündem maddeleri, zümre başkanlarının toplantılara ilişkin görüşleri ile eğitim bölgesi komisyon başkanının zümre başkanları toplantı tutanaklarını değerlendirmesi olmak üzere beş başlık halinde sunulmuştur.

1. Eğitim Bölgesi Komisyonu Tarafından Belirlenen Gündem Maddeleri

Toplantı tutanaklarının incelenmesi sonucu eğitim-öğretim yılının başında ve ortasında yapılan tüm toplantıların gündem maddelerinin yönergede belirtilen ve çalışmanın giriş kısmında bahsedilen maddelerin tümünü kapsadığı ancak 4.maddede yer alan ‘zümre öğretmenlerinin ihtiyaçları’ bölümünün ve bölgede standart başarı testlerinin uygulanmasına ilişkin 10. maddenin çıkarılarak yerine zümre başkanının seçilmesi, üst makamlara iletilecek konular ile eğitim bölgesinde branşlar bazında aynı dersi okutan öğretmenlerin ortak sınav tarihlerinin yapılması şeklindeki maddelerin eklendiği belirlenmiştir.

Gündem maddeleriyle ilgili olarak dönem ve sene sonu toplantılarında yapılan değişiklik ise eğitim-öğretimin planlamasını kapsayan ve sene başı toplantılarında yer alan 2. 3. 5. ve 11. maddeler ile ortak sınavlara ilişkin eklenen maddenin çıkarılması şeklinde olmuştur. Çıkarılan bu maddeler yerine eğitim-öğretim yılının değerlendirilmesine veya YGS-LYS sınav başarısını artırılmasına yönelik alınabilecek önlemlere ilişkin bir madde eklenmiştir.

Toplantı tutanaklarının incelenmesi sonucu bazı gündem maddelerinde toplantıdan toplantıya değişim olduğu bazı maddelerin aynı şekilde bir sonraki tutanıklara aktarıldığı belirlenmiştir. Aşağıda bu maddelere ilişkin bulgular yer almaktadır.

2. Zümre Başkanlarının Toplantılarda Üzerinde En Fazla Görüş Bildirdikleri Gündem Maddeleri

Toplantı tutanakları incelendiğinde zümre başkanlarının üzerinde en fazla görüş bildirdikleri veya tartıştıkları maddelerin, eğitim-öğretim döneminin ve yılının genel değerlendirmesi ile giriş bölümünde yer alan 1, 9, 11 ve 13 numaralı gündem maddeleri olduğu belirlenmiştir.

Eğitim-öğretim dönemi ve yılının genel değerlendirmesi

Zümre başkanlarının her toplantıda ilgili dönem ve yıla ilişkin başarı oranlarını sayısal olarak verdikleri ve başarıyı farklı sınıf seviyeleri bakımından değerlendirdikleri belirlenmiştir. Zümre başkanlarının her geçen yıl fen alanında öğrenci seviyesinin(matematiksel işlem yapma, grafik okuma, soyut düşünme becerisi vb.) bir önceki yıla oranla düştüğu konusunda ortak düşünceler paylaştıkları görülmektedir:

“Fen alanında öğrenci seviyesi düştü. Seneye 12.sınıflar gittikten sonra durumumuz iyi değil. Arkadan gelen nesil iyi değil. Fen alanında öğrenci seviyesi düştü.” (Ö1, TN: 2, 7, Doküman)

“LYS’de fizik açısından baktığımızda iyi netler beklemiyoruz. Git gide öğrenci profili kötüleşiyor.” (Ö3, TN: 7, 8, Doküman)

“Lise 1’lerde başarı % 40 civarı. Yukarıya doğru % 50, 60, 90 diye devam ediyor. Tabi bunlar sayısal sınıflar.” (Ö2, TN: 2, 3, 6,Doküman)

Meslek lisesi veya daha önceden düz lise olup Anadolu lisesine çevrilen okul zümre başkanları (Ö1, Ö3) öğrencilerin Seviye Belirleme Sınavı (SBS) sınavı ile seçilerek en iyi öğrencilerin fen, sağlık ve Anadolu liselerine gittiklerini dolayısıyla meslek liselerine gelen öğrencilerin hazır bulunuşluk ve motivasyon düzeyinin düşük olduğunu belirtmektedirler.

“Öğrenciler ilköğretimden sonra Anadolu, Fen ve Sağlık Meslek veya Öğretmen liselerine gidiyor. Geri kalanlar bize geliyor.” (Ö1,Ö3, TN:7, Gözlem)

“Öyle öğrenci geliyor ki bize okuma yazma bilmiyor.” (Ö3, TN:7, Gözlem)

Buna karşın, Sağlık Meslek lisesi (Ö4) ve Anadolu lisesi (Ö2) fizik zümre başkanları da bu okullara gelen öğrencilerin durumlarının da beklentileri karşılamadığını vurgulamaktadır:

“Bize gelen öğrencilerden SBS sınavında matematikte 15 soru üstünde doğru yapan öğrenci sayısı dört. Bu sayı fen için daha da az. Ben diyorum iyi öğrenci bize gelmiyor, siz diyorsunuz bize gelmiyor. Bu öğrenciler nerde?” (Ö2, TN:7, Gözlem)

“Anadolu liselerine veya Meslek liselerinin Anadolu bölümlerine gelen öğrenci puanları da 200 puan ve civarı. Düşünün!” (Ö3, TN:8, Gözlem)

Sağlık meslek lisesi fizik zümre başkanı, başarının genel olarak % 90 civarında olmasına karşın, üniversite hazırlık çalışmaları yapmayı denediğinde birçok konu ve sorunun öğrencilere zor geldiğini, bu nedenle öğretimi belli bir düzeyden sürdürmek durumunda kaldığını ifade etmektedir:

“Bizde başarı iyi ama seviyeyi biraz ileri taşıdığımızda yapamıyorlar yine. Üniversiteye yönelik çalışmalar yapayım dedim zor geldi onlara. Ne olur kolay olsun diyorlar. Ama diğer meslek liselerine göre çok daha iyiler.” (Ö4, TN:8, Gözlem)

Eğitim- öğretimin değerlendirilmesine ilişkin sayısal değerlendirmelerin yanında zümre başkanlarının, dönem veya eğitim-öğretim yılı öğrenci motivasyonu, önbilgisi, öğrenci zorlukları, sosyo-ekonomik ve öğretim programlarından kaynaklı problemler, yapılan öğretim uygulamaları ve teknikleri gibi birçok açıdan değerlendirdikleri görülmektedir.

Öğretim programlarının uygulanmasında karşılaşılan güçlükler ve giderilmesi (1. gündem maddesi)

Toplantı tutanaklarında öğretmenlerin üzerinde en fazla durduğu gündem maddelerinden birinin bu madde olduğu belirlenmiştir. Zümre başkanlarının, mevcut fizik öğretim programının beklentilerini ve uygulanmasında karşılaştıkları problemleri, görev yaptıkları okullar ile öğrenci özelliklerine açısından değerlendirdikleri belirlenmiştir. Bu değerlendirmelerde TN:7'ye kadar herhangi bir değişiklik yapılmadığı, öğretim programında yapılan yeniliklerden sonra ise TN:7'de değişimin olduğu ve ayrıntılı bir şekilde tartışıldığı görülmektedir:

*“Nasıl anlatılacak bilmiyorum yani. Lise 2 de aynıydı hareket konusu içinde her şey vardı eski programda. Siz nasıl anlatıp geçiyorsunuz? Ben oraya girince bir daha çıkamıyorum. Bir sürü formülü içine tıktırmışlar. (Ö3, TN:7, Gözlem)
Ben de aynı. Öyle oluyor zaten.” (Ö1, TN:7, Gözlem)*

“2 ünite ama içeriği baya zengin. İçine momentum, enerji atışlar konusunu dahi almışlar. Lise 1 ve 2 de ki bazı konuları Lise 3’e atmışlar. Optik kurallarını da dalgaların içerisine sıkıştırmışlar bu sefer.” (Ö2, TN:7, Doküman)

“Dalgalar konusunda birçok şey var ama bunları anlayabilmesi için öğrencinin öncesinde bilmesi gereken birçok şey var. Mesela optikle ilgili birçok şey bilmesi gerekiyor ama öncesinde optik konusu yok. Şu an işliyorum Lise 2’lerde dalgaları dairesel dalgaların mercekle ilgili ortamdan geçmesi var. Bir bakıyorum öncesinde bir sıkıntı var. Çocukların öncesinde optikle alakalı hiçbir bilgisi yok. Mercekle bir ışık dalgası nasıl geçer bunu bilmesi gerekir ki dalga hareketi anlayabilsin.” (Ö2, TN:7, Gözlem)

“Optik normalde Lise 1 müfredatında olması gerekli ama yok.” (Ö3, TN:7, Doküman)

“Bu sefer dalgaları anlatabilmek için optikle ilgili bazı kavramları vermek için yan taraflara saptırıyorsunuz böylece hem konu bütünlüğü kayboluyor hem de zaman sıkıntısı başlıyor.” (Ö3, TN:7, Gözlem)

Katılımcıların görüşleri ele alındığında, zümre başkanlarının yeni programla ilgili çeşitli görüşlere sahip oldukları ancak gözlemler sırasında belirlenen birçok eleştiri ve endişeye toplantı tutanaklarında yer vermedikleri görülmektedir. Benzer şekilde TN:8’de yapılan gözlemler, başkanların toplantının büyük bölümünün gündem maddeleri arasında yer almayan ve değişen ortaöğretim kurumları yönetmeliğine ilişkin tartışmalara ayırdığı ancak tutanaklara geçmediği belirlenmiştir.

Eğitim ve öğretim kalitesini yükseltmek için yapılacaklar (9. gündem maddesi)

Zümre başkanlarının bu maddeyi, fizik öğretmenlerinin öğretimleri sırasında yapacakları planlama ve etkinlikler açısından değerlendirerek, kavram yanılgıları üzerinde durma, öğretimi günlük hayatla ilişkilendirme, öğrencilerin öğretim sürecinde daha aktif hale getirilmesi, veli işbirliği, alan seçimlerinde dikkat edilecek hususlar, ödevlendirme, motivasyon, kaynak ve araç gereçlerden yararlanma, önbilgilerin dikkate alınması, öğretim dilinin anlaşılabilir olması gibi bir çok konuda fikir ve uygulamalar önerdikleri belirlenmiştir.

“Konu anlatılırken basit ve günlük kelimelerin kullanılması... Geçmiş konularla işlenecek konu arasında bağlantı kurulması... Konuya başlarken ne öğrenileceğine ilişkin genel şema verilmesi, bittikten sonra özet yapılması...” (Ö2, TN: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, Doküman)

Toplantı tutanaklarında eğitim-öğretimin kalitesini yükseltmek amacıyla yapılacakları sadece öğretmenler açısından değerlendiren zümre başkanlarının, mevcut veya üst makamlar

tarafından gerçekleştirilecek uygulamalara ilişkin düşüncelerini paylaşmadıkları belirlenmiştir:

“Fizik öğrencinin aktif olması ve uygulamaları olan bir ders... Laboratuvar, deney vs... İki saatlik derslerle nasıl yapılacak bu mümkün değil.” (Ö1, Gözlem)

“Eğitim-öğretimin kalitesinin artırılması sadece öğretmenle olmuyor maalesef. Tek değişken o mu? Okulun fiziki imkânları, öğrenci özellikleri, sistemdeki yanlışlar vs. Şimdi akıllı tahtalar... Çocuklar hemen orda müzik film derdinde.” (Ö2, Gözlem)

“Amerika’da silikon vadisinde çalışan mühendislerin çocukları bilgisayarla 11 yaşına kadar tanışmıyormuş. Oradaki okulda dikiş, marangozluk gibi psiko-motor beceri geliştirecek aktiviteler yapıyorlarmış. Zekâyı daha iyi geliştirdiğini düşünüyorlar. Bizde de bir teknolojidir gidiyor.” (Ö3, Gözlem)

Eğitim bölgesinde öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerle öğrenme güçlüğü çekilen konuların neler olduğu (11. gündem maddesi)

Bu maddede TN:1’den TN:6’ya kadar matematiksel işlem yapma becerisinin eksik olması, fizik kavramları ile ilgili modelleri anlamada güçlük çekme, psiko-motor becerilerin gelişmemiş olması, okuma yazma bilmeyen öğrencilerin varlığı şeklinde ifade edilen öğrenme güçlüklerinin, TN:7’de daha ayrıntılı bir şekilde tartışıldığı belirlenmiştir:

“Fizik branşının kendisi zor, matematik, okuduğunu anlama ve üçboyutlu düşünme gibi birçok şeyi kapsıyor. Bundan dolayı anlaşılması zor.” (Ö1, TN:7, Doküman)

“Ülkedeki insanların ne kadarı üç boyutlu düşünmeli ya da düşünecek? Hepsinin fiziği öğrenmesi gerekmiyor. Bu konuda sistemi de eleştirebiliriz. Neden her şeyi öğretmek istiyoruz ki insanlara. İnsanlar hedeflere göre çalışıyor kendisine ne gerekliyse onu öğrenmek istiyor.” (Ö2, TN:7, Gözlem)

“İhtiyaçlar da üniversite sınavına göre belirleniyor. Mesela bir öğrencim mühendislik istiyor ve maksimum 15 fizik sorusu işaretleyeceğim bu bana yeter fazlasına vakit ayırmama gerek yok diyor! Dolayısıyla manyetik alana bakmıyor, atom teorileriyle ilgilenmiyor...” (Ö2, TN:7, Gözlem)

“Ama siz üniversite sınavında fizik sorarsanız herkes öğrenmek zorunda kalıyor. Öğrenciler okuduğunu iyi anlayamadığı için zorluk çekiyor. Hayal kurma gibi bir yetenekleri yok. Çok düz bakıyorlar, kafasında bir şeyi çevirip perspektif düşünemiyorlar. Böyle dümdüz mantıkları olduğu için anlamakta güçlük çekiyorlar.” (Ö3, TN:7, Doküman)

Yukarıdaki alıntılar zümre başkanlarının öğrenme güçlüklerine ilişkin birçok değişken üzerinde tartıştıklarını ancak bu değişkenlerin hepsini özellikle kişisel ve eleştirel olan görüşlerini tutanaklara yansıtmadıklarını göstermektedir.

Bölgedeki eğitim ihtiyaçlarının neler olduğu (13. gündem maddesi)

Bu maddeyle ilgili olarak ilk toplantılarda ifade edilen teknolojik araç, fizik laboratuvarı ve malzemeleri gibi ihtiyaçlara TN:7 ve TN:8’de akıllı tahta uygulamalarının başlanmasıyla internet bağlantısı eksikliği vb. gibi bazı teknolojik ihtiyaçların da eklendiği belirlenmiştir. Bunun yanı sıra bazı okullarda bu ihtiyaçların bir bölümünün giderildiği ancak diğer eksiklerin devam ettiği ifade edilmiştir:

“Laboratuvar ve laboratuvar araçlarında eksiklikler, derslik yetersizliği, teknolojik araç-gereç yetersizliği ve öğretim dokümanı yetersizliği.” (TN:3, 4 ve 5, Doküman)

“Tüm başkanların ortak görüşü daha önceki yıllarda belirtilen ihtiyaçların aynen devam ettiği farklı olarak bazı okullarda akıllı tahta uygulamasının başlamasıyla teknolojik ihtiyaçların büyük bölümünün giderilmiş olduğu ancak uygulamaları olan fizik dersi için laboratuvar araç-gereç gibi ihtiyaçların devam ettiği görülmektedir. Laboratuvarlar hala birçok açıdan yetersiz ve eksiktir.” (TN:7, Doküman)

Bu maddenin TN:7’den önceki toplantılarda tartışılan bölümleri de göz önünde bulundurularak, belirtilen ihtiyaçların dikkate alınmadığı ve ihtiyaçların bölgesel olmaktan daha çok ülke genelini ilgilendiren yaygın sorunlar olduğu öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Bu konuya ilişkin öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Bölgedeki eğitim ihtiyaçları mı? Bölgedeki derken ülkedeki desek daha iyi olur bence. Önceden bir şeyler söyledik ama bunlar ilçe milli eğitim tarafından okunmuyor herhalde. Malzeme eksikliği var dedik de ne oldu dikkate alınmıyor kâğıtta kalıyor bunlar.” (Ö3, Gözlem)

Zümre başkanlarının daha önceki toplantılarda ifade ettikleri eksikliklerin giderilmemesinden dolayı farklı ihtiyaçlar üzerinde durmadıkları görülmektedir.

3. Zümre Başkanlarının Toplantılarda Üzerinde En Az Görüş Bildirdikleri Gündem Maddeleri

Toplantı tutanakları incelendiğinde zümre başkanlarının üzerinde en az görüş bildirdikleri maddelerin 3, 4, 5, 6, 7, 12 ve 13. maddeler ile eğitim bölgesinde branşlar bazında aynı dersi okutan öğretmenlerin ortak sınav tarihlerinin yapılmasına ilişkin maddelerin olduğu belirlenmiştir. Aşağıda bu maddelerden sadece 4, 6, 7 ve 12.maddeler ile eğitim bölgesi komisyonu tarafından eklenen ortak sınavlar ve üst makamlara iletilecek konular şeklindeki maddelere ilişkin bulgular yer almaktadır.

Derslerin işlenmesinde izlenecek yöntem ve teknikler ile yararlanılacak araç-gereçler (4. gündem maddesi)

Düz anlatım, tartışma ve problem şeklindeki geleneksel yöntemleri vurgulayan bu maddeye ilişkin toplantı tutanakları TN:6'ya kadar değişikliğe uğramamış, TN:6'da Fatih Projesi kapsamında akıllı tahtaların eğitim-öğretim sürecine girmesiyle birlikte görsel materyallerin kullanılmasına yönelik bazı öneriler eklenerek değişiklik yapılmıştır:

“Elektronik tahtaların ders sürecine dâhil olmasıyla birlikte görsellik konusundaki bazı eksiklikler giderilse de internet erişimi noktasındaki problemler sürecin sıkıntılı ve verimsiz geçmesine neden olmaktadır.” (TN:6, Doküman)

Ancak daha sonraki toplantılarda ‘*Bunda pek bir değişiklik yok. Bunlar var eski toplantılarda aynen yazalım (Ö3, TN:8, Gözlem)*’ düşüncesi nedeniyle bu maddeye ilişkin değişikliğin yapılmadığı belirlenmiştir.

Ölçme ve değerlendirmede birlik ve beraberliğin sağlanması (6.gündem maddesi)

Bu maddenin okulların kendi içerisinde ölçme ve değerlendirmede beraberliğin sağlanması şeklinde değerlendirildiği ve bu yönde karar alındığı görülmektedir:

“Bölgemizde aynı özelliğe sahip okulların birden fazla olmaması nedeniyle, benzer, ortak ölçme araçlarının aynı okulun bünyesinde uygulanmasının daha faydalı olacağı sonucu çıktı. Ancak ölçme ve değerlendirmenin okulların

amaçlarına ve öğrenci özelliklerine göre farklılaştırılarak her okul için farklı şekillerde uygulanmasına karar verildi.” (TN:3, 4 ve 5, Doküman)

Ancak bir zümre başkanı bu toplantılarda tartışılan çeşitli ölçme değerlendirme yaklaşımlarının kendi uygulamaları sırasındaki ölçme ve değerlendirmelerini etkilediğini ifade etmiştir:

“Sınavların nasıl yapıldığına veya içeriklerine dair buradaki görüş alışverişlerimiz faydalı oluyor. Mesela ben son iki yıla kadar sınavları klasik ve test şeklinde yapıyordum. Şimdi boşluk doldurma, doğru yanlış gibi birçok değişik şey ekliyorum. Bir de kavram soruları soruyorum. Bu maddeye ilişkin tartışmalarımızın etkisiyle oldu.” (Ö2, TN:7,Görüşme)

Ö2 öğretmeni her ne kadar eğitim bölgesi toplantılarında farklı ölçme değerlendirme yöntemlerine ilişkin görüş alışverişlerine vurgu yapsa da toplantı tutanaklarında bu madde ile ilgili herhangi bir bilgi olmadığı belirlenmiştir.

Eğitim bölgesinde sınıf ve branşlar bazında aynı dersi okutan öğretmenlerin ortak sınav tarihlerini belirlemesi

Eğitim bölgesi oluşturma komisyonu tarafından eklenen bu maddenin, ölçme ve değerlendirmede berberliğin sağlanmasına ilişkin maddede verilen karar nedeniyle toplantı tutanaklarında tartışılmadığı belirlenmiştir:

“Madde 6’da daha önceden de görüşüldüğü üzere bu konuda sadece okul bünyesinde aynı seviyede farklı sınıflar arasında karşılaştırmalı ölçme ve değerlendirmelerin yapılmasına karar verildi.” (TN:3, 4, 5, 6, 7, 8, Doküman)

Bu nedenle tutanaklar arası herhangi bir değişim olmadığı görölmektedir.

İlköğretimdeki öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre ortaöğretim kurumlarına geçişlerine kılavuzluk edecek tanıtıcı programların hazırlanması (12.gündem maddesi)

Bu maddeyle ilgili olarak son toplantı tutanaklarına kadar çeşitli tanıtım seminerlerin düzenlenmesi veya ilk ve ortaöğretim kurumları arasında işbirliğinin önerilmesine karşın, TN:7’de bu maddenin gündemde olmasının ve tartışılmasının anlamsız olduğu ifade edilmiştir:

“Bu maddenin bizle alakası yok ki? Biz ne yapabiliriz. Meslek liselerinin müdürleri zaten ilköğretime gidip tanıtıcı seminerler veriyor ve ilköğretimler de bizim okullara geliyor.” (Ö3, TN:7, Doküman)

“Öğrenciler tercihlerini zaten SBS sınavında aldıkları puanlara göre yapıyorlar. Ancak meslek lisesine gitmekten başka şansı kalmayanların meslek liselerinin hangi bölüme gidebileceğine ilişkin bir seçme şansları olabilir.” (Ö2, TN:7, Gözlem)

Mesleki eserler ile eğitim-öğretim alanındaki yeni gelişmelerden öğretmenlerin bilgilendirilmesi (7.gündem maddesi)

Öğretmenlerin yeni gelişmeler hakkında bilgilendirmesine yönelik ilk toplantıda vurgulanan öneriler, eğitim fakültelerinde yapılan ve yayınlanan bilimsel makaleler ile içeriklerine ilişkin öğretmenlerin bilgilendirilmesi, fakülte-okul işbirliğinin artırılması ve yenilenen programlara yönelik hizmet-içi faaliyetlerin artırılması şeklinde olmuştur:

“Eğitim fakültelerinde yapılan çalışmaların takibi açısından dergilerin okullara ulaştırılması veya okul web sitelerinde bilimsel çalışmaların paylaşımı.” (Ö2, TN:1, Doküman)

“Özellikle son üç yıldan beri yapılan müfredat değişimi konusunda sınırlı olan bilgilendirme seminerleri daha verimli yapılmalıdır.” (Ö2, TN:1, 2, 3, 4, 5, 6, Doküman)

TN:7’ye kadar tutanaklarda değişime uğramayan bu maddeye TN:7’de bazı değişiklikler eklenmiş ve kavramsal anlamaya yönelik hazırlanan materyaller veya öğretim yöntemlerini içeren yayınlara internet aracılığıyla ulaşma olanağının sunulması önerilmiştir:

“Üniversitelerde çalışmalar yapıldığını biliyoruz ama bizimle ilgili olan kısımlardan haberdar değiliz. Bununla ilgili bir site kurulsa ve yapılan çalışmalar buraya aktarılsa. Fizikte anlaşılmasında güçlük çekilen konu ve kavramlar ile bunlara yönelik materyaller veya etkinlikler yer alsın.” (Ö2, Ö3, TN: 7, Doküman)

Böylece bu alanlarda yapılan bilimsel çalışmaların uygulanma fırsatı elde edileceği, özellikle öğrencilerin kavram yanılgısı sergiledikleri bazı konularda bu sitelerin öğretmenlere oldukça faydalı olacağı düşünülmektedir.

Üst makamlara iletilecek konular

Toplantı tutanakları incelendiğinde üst makamlara iletilecek konuların aşağıdaki şekilde olduğu belirlenmiştir:

“Derslik eksikliği, rehber öğretmen eksikliği, Lise 1 ve 2 ders saatlerinin tekrar planlanması, ders saatlerinin yetersizliği.” (TN: 1, 8, Doküman)

“Orta öğretim kurumları ile üniversiteler arasındaki tüm imkânların tanınlanıp uygulanmasına yönelik faaliyetlerin planlanması.” (TN:1, 2, 3, 4, 5, 6, Doküman)

Yukarıdaki alıntı üst makamlara iletilecek konuların oldukça sınırlı olduğunu göstermektedir. Zümre başkanlarının diğer maddelerde birçok konuyu ayrıntılı bir şekilde tartıştıkları için üst makamlara iletilecek konuları sınırlı tuttukları görülmektedir. Oysaki eğitim bölgesi komisyon başkanı, EBZBK toplantı tutanaklarını değerlendirirken sadece bu maddeyi analiz ettiğini ve üst kurul raporunu bu maddeye göre hazırladığını ifade etmiştir. Bu da zümre başkanları tarafından ayrıntılı olarak tartışılan diğer gündem maddelerinin değerlendirilmediğini ortaya koymaktadır.

4. Zümre Başkanlarının Toplantılara Yönelik Düşünceleri

Zümre başkanları, toplantı maddelerinin sadece bir kaçının öğretim yaptıkları okullara ve öğretimlerine ilişkin olduğunu, kendilerini ilgilendirmeyen maddeler için yıl içerisinde tekrar tekrar görüş bildirmenin anlam ifade etmediğini düşünmektedirler:

“Bölge toplantılarında konuştuğumuz gündem maddeleri okulda anlatacağım derslerle ilgili değil, bölgedeki eğitim ihtiyaçları denmiş, ben derslerimi işlerken bölgedeki eğitim ihtiyaçlarını düşünmüyorum. Çünkü okulda yapacaklarımı öğrencinin özelliğine, şartlara göre kendim planlıyorum. Okuldaki zümre toplantılarında gündem maddelerini biz belirliyoruz. Yazılı sayıları, sözlüler, ödevlerin nasıl değerlendirileceğine ilişkin birçok karar gibi.” (Ö3, TN:7, Gözlem)

Tüm zümre başkanları, toplantıların mevcut durumda faydası olmadığını, yapılan bu toplantıların amacına ulaşmadığını ve değerlendirilmediği için bu haliyle devam etmesinin bir anlamı olmadığını ifade etmişlerdir:

“Bu toplantıların bu şekilde devam edecekse olmaması taraftarıyım. Burada konuştuklarımızı değerlendirirler, deseler ki diğer bölgelerde de bu şekilde

düşünenler var. Biz de bunu dikkate alarak şunu değiştirdik veya şu nedenle bunu değiştirmedik desinler.” (Ö2, Görüşme)

“Biz bu zümre toplantılarını yapıyoruz değil mi! Şurada bir sürü öneride bulunduk. Bunları dikkate alıyorlar mı? Dikkate alsalardı belki aynı tutanaklar olduklarını fark ederlerdi. Bizim fikrimize önem verseler birileri bunları okuyup çalışma yaparlardı. Bir şeyler yapılırdı, değişiklikler olsaydı biz de bu değişikliklere dayalı olarak yeni fikirlerle buraya gelirdik, değil mi?” (Ö3, Görüşme)

“Toplantılarda hep söyledik. Diğer bölgelerdekiler de bizim gibi düşünüyor. Ders saatleri bize yetmiyor. 6 yılda ancak 1- 2 saatlik bir değişim yeni programla. Öğretmen açısından bir faydası yok bu toplantıların. Ne faydası var?” (Ö1, Görüşme)

Zümre başkanları her ne kadar EBZBK toplantılarının bir anlam ifade etmediğini düşünseler de, bu toplantıların farklı okul öğretmenleri arasında görüş alışverişine olanak sağlaması nedeniyle olumlu katkıları olduğunu belirtmişlerdir:

“Toplantılardaki fikir alışverişleri faydalı oluyor. Ünitelerin yerini değiştirdiğini söyleyen meslektaşım nedeniyle ben de dalgalar ve modern fizik konularının yerini değiştirmeye karar verip öyle yapabilirim diye düşünüyorum...” (Ö2, Görüşme)

“Toplantılar zümre öğretmenlerinin bir araya gelmesi açısından faydalı oluyor. Başka zaman vakit nedeniyle bir araya gelemiyoruz. Böylece birbirimizin okullarındaki gelişmeler ve değişiklikler hakkında da bilgi sahibi oluyoruz.” (Ö1, Görüşme)

5. Eğitim Bölgesi Komisyon Başkanının Zümre Başkanları Toplantı Tutanaklarını Değerlendirmesi

Eğitim bölgesi zümre başkanları tarafından toplantı sonrası hazırlanan tutanaklar, eğitim bölgesi komisyon başkanı tarafından üst makamlara sunulmak amacıyla değerlendirilerek bir rapor düzenlenmiştir. Diğer tüm branşların toplantı tutanaklarının da değerlendirilmesiyle hazırlanan bu raporda fizik zümre başkanları toplantısına ilişkin olarak aşağıdaki ifadenin yer aldığı belirlenmiştir:

“Lise I,II ve III. sınıf fizik konularının gözden geçirilmesi.” (Komisyon başkanı, Doküman)

Yukarıdaki alıntıdan EBZBK toplantı tutanaklarının değerlendirilmesi sonucu üst makamlara iletilen görüş ve önerilerin oldukça kısa ve sınırlı konuda olduğu dikkati çekmektedir. Zümre başkanlarının farklı gündem maddelerinde vurguladıkları; ders saatlerinin azlığı, okul-üniversite işbirliğinin artırılması, derslik, laboratuvar ve malzeme eksikliği, bilimsel çalışmaların öğretmenlerin ulaşabileceği bir sistemde derlenerek yayınlanması gibi birçok konuya ilişkin önerilerinin bu raporda yer almadığı görülmektedir. Bunun yerine sadece yeni öğretim programlarının tartışıldığı gündem maddesi kapsamındaki konu dağılımı ve yoğunluğuna ilişkin bir önerinin bulunduğu belirlenmiştir. Eğitim bölgesi komisyon başkanının bu değerlendirmesine ilişkin açıklamaları aşığıdaki verilmiştir:

“Bu kadar çok toplantı tutanağını okumam mümkün değil. Genellikle üst makamlara iletilecek konular maddesini değerlendiriyorum. Orda konuların gözden geçirilmesi demişim. Yani Anadolu lisesindeki fizik konularıyla meslek liselerindeki fizik konuları aynı olmamalı. Lise 1’lerde tüm fizik konuları ortaktır. Ama meslek lisesindeki öğrenci 4 soru bile yapamadığı için o okula gelmiş. Bu öğrencilerin birçoğunun okuryazarlığı yok. Şimdi bu öğrencinin fizik müfredatıyla Anadolu lisesinininki nasıl aynı olur.” (Komisyon Başkanı, Görüşme)

Komisyon başkanı raporundaki ifadesine ek olarak farklı okul türlerinde fizik konuları ve uygulamalarının da değişkenlik göstermesi gerektiğini ifade etmesine karşın bu tespitlerini raporuna eklemediğı görülmektedir. Bu da hem eğitim bölgesi komisyon başkanının hem de zümre başkanlarının üst makamlara ilettikleri düşünce ve önerilerinin sınırlı olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Eğitim bölgesindeki eğitim-öğretim faaliyetlerinin planlanması ve yürütülmesine katkı sağlamak amacıyla oluşturulan fizik öğretmenleri zümre başkanları kurul toplantılarının değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmanın bulguları, kurul üyelerinin her ne kadar tüm gündem maddelerine ilişkin görüş beyan etseler de özellikle seçtikleri bazı gündem maddeleri üzerinde ayrıntılı değerlendirmeler yaptıklarını göstermektedir. Bu maddelerin, eğitim-öğretim faaliyetleri, öğrenci başarısı, program değişiklikleri ve uygulamalarını kapsayan maddeler oldukları; ortak ölçme değerlendirme uygulamaları ile mesleki eserlerin incelenmesi gibi maddelerin üzerinde ise çok az görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Okul zümre öğretmenler

kurullarının etkililiğinin araştırıldığı bir araştırma (Demirtaş ve Cömert, 2006) sonuçları da benzer şekilde zümre toplantılarında öğretmenlerin mesleki değerleri incelemediklerini, en çok eğitim-öğretim etkinlikleri üzerinde durduklarını ortaya koymuştur. Öğretmenlerin başlıca hedeflerinin eğitim-öğretim faaliyetleri ve öğrencilerin akademik başarıları olduğu dikkate alındığında (Gökyer, 2011; Yiğit, Saka ve Akdeniz, 1998) aktif olarak içinde buldukları eğitim-öğretim faaliyetlerinin ayrıntılı bir biçimde, diğer gündem maddelerinin ise yüzeysel olarak görüşülmesi zümre başkanlarının gündem maddeleri konusunda seçici davrandıklarını göstermektedir. Örneğin, zümre başkanlarının farklı özelliklerdeki okullarda ortak ölçme değerlendirme ve öğretim tekniklerinin kullanılmasının mümkün olmayacağı düşüncesine sahip olmaları, neden bu maddeler üzerinde ayrıntılı tartışmaların yapılmadığını ve tutanaklar arası değişikliklerin olmadığını açıklayabilir. Nitekim okul zümre toplantılarının etkinliğini değerlendiren bazı çalışmalar (Küçük ve diğerleri, 2004; Şahin ve diğerleri, 2011) ortak uygulama ve kararları kapsayan zümre toplantılarının etkin şekilde yapıldığını ancak alınan kararların uygulanmadığını ve öğretmenler tarafından yeterince önemsenmediğini göstermektedir.

Zümre başkanlarının toplantılarda üzerinde ayrıntılı değerlendirmeler yaptıkları maddelerin; eğitim-öğretim faaliyetleri, sınavlar, öğrenci özellikleri ve başarısı, program değişiklikleri ile uygulamalarını kapsayan maddeler olduğu ve tutanaklardaki ifadelerin toplantıdan toplantıya değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Belirlenen gündem maddelerine ilişkin görüş ve önerilerde bulunması beklenen EBZBK'nın çoğunlukla mevcut durumu ortaya koyma niteliğindeki görüşlerini ifade ettikleri, önerilerin ise fizik ders saatlerinin artırılması, değişen fizik programlarının içeriği, gereksiz olduğunu düşündükleri gündem maddelerinin çıkartılması vb. gibi sınırlı sayıda olduğu belirlenmiştir. Katılımcılara göre bu durum, EBZBK tarafından yapılan önerilerin dikkate alınmaması, gündem maddelerindeki konularla ilgili problemlerin eğitim bölgesi komisyonu tarafından çözülemeyeceği düşüncesi ve önerilerinin üst kurullar tarafından dikkate alınmamasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca yapılan gözlemler, katılımcıların kendi uygulama ve deneyimlerine ilişkin bireysel görüş, öneri ve endişelerini toplantı tutanaklarına aktarmada çekimser kaldıklarını ve birçok konuda tutanaklara yüzeysel görüşler ve öneriler aktardıklarını göstermektedir. Bu duruma bireysel çekincelerin yanında kurula sekreteryaya görevlerini yürütmesi için tahsis edilmesi gereken personelin belirlenmemesinin de etkili olduğu belirlenmiştir. Zümre başkanlarının, EBZBK toplantılarının birbirinin aynı karar ve önerilerin çıkmasıyla sonuçlanan, zorunlu ancak

gereksiz bir uygulama olduğunu düşünmelerine karşın, birçok madde üzerinde ayrıntılı tartışmalar yaptıkları ve çeşitli önerilerde buldukları görülmektedir. Bu nedenle, görevi ilgili gündem maddelerine ilişkin görüş ve önerilerde bulunmak olan EBZBK'nın işlevini yerine getirdiği sonucuna varılabilir. Ancak eğitim bölgesi komisyon başkanının, ayrıntılı olarak tartışılan EBZBK tutanaklarını yeterli düzeyde analiz etmemesi ve sunulan önerileri dikkate almamasından dolayı üst makamlara sunduğu raporun oldukça kısa ve sınırlı olduğu görülmektedir. Ayrıca eğitim bölgesi komisyonunun, M.E.B eğitim bölgesi ve eğitim kurulları yönergesinde yer alan tüm gündem maddelerini EBZBK toplantı maddelerine dâhil ettiği halde 'zümre/sınıf öğretmenlerinin ihtiyaçları' bölümünü bütün EBZBK toplantı gündem maddelerinden çıkardığı belirlenmiştir. Bu durumun, Milli Eğitim Bakanlığı'nın dikey örgütlenme modeli ve hiyerarşik yönetim yapısının alt kademe sorunlarının üst kademeye taşınmasına olanak sağlamayacak şekilde oluşmasından kaynaklandığını göstermektedir. Bu nedenle, zümre başkanları EBZBK toplantılarında anlamlı mesleki paylaşımlarda bulunsalar da yapılan önerilerin üst makamlar tarafından yeterli düzeyde değerlendirilememesinden dolayı tam anlamıyla amacına ulaşamadığı sonucuna varılmıştır. Turan ve diğerleri, (2009) benzer şekilde ilköğretim okullarındaki eğitim bölgeleri ve eğitim kurulları, öğretmenler kurulları, zümre öğretmenler kurulları ve şube öğretmenler kurullarının işlevselliğini irdeledikleri çalışmalarında bu kurulların işleyişinin etkili ve verimli olmadığını ortaya koymuştur.

Öneriler

EBZBK toplantı tutanaklarına bakıldığında, gündem maddelerinin ayrıntılı bir şekilde tartışıldığında zaman alıcı olan kapsamlı konulardan oluştuğu görülmektedir. Ayrıca zümre başkanlarına göre, bu gündem maddelerindeki temalar (tanıtıcı programlar hazırlanması, bölgede eğitim-öğretimin planlanması vb.) okul zümre toplantıları kadar kendi uygulamalarını doğrudan etkilememekte veya üst makamların yapabilecekleri nitelikte olduğundan her toplantıda tartışmak anlam ifade etmemektedir. Bu nedenle, zümre başkanlarının üzerinde tartışmalarının anlam taşımayacağına inandıkları veya yüzeysel ifadeler sundukları gündem maddelerinin belirlenerek eğitim bölgesi komisyonları tarafından çıkarılması önerilebilir. Böylece zümre başkanları faydalı olduklarına inandıkları konularda daha fazla ve anlamlı tartışmalar yaparak toplantıları daha verimli hale getirebilir. Ayrıca bu sadeleştirmenin, eğitim bölgesi komisyonuna, toplantı tutanaklarını daha kolay ve verimli bir şekilde analiz edebilme

olanağı sunabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra zümre başkanlarının üst makamlara çeşitli konularda görüş, problem ve isteklerini iletmeleri amacıyla internet üzerinden doğrudan çevrimiçi ulaşım olanakları sağlanabilir. Böylece ilçe ve il eğitim bölge komisyonlarının iş yükünün azalacağı ve karar merciindekilerin, zümre başkanlarının ihtiyaç, problem ve önerilerine doğrudan ulaşma ve bunları çözme fırsatı bulacakları söylenebilir.

Bu çalışma, ortak kararlar ve uygulamalara yönelik zümre toplantılarında, zümre başkanlarının ortak uygulamalara mesafeli olduğunu göstermektedir. Okul içerisinde zümre öğretmenlerinin ortak sınavlar ve uygulamalara benzer bir yaklaşım içinde olduğunu gösteren çalışmalar (Küçük ve diğerleri, 2004; Şahin ve diğerleri, 2011) da dikkate alındığında, gelecek çalışmalarla zümre öğretmenleri ve başkanlarının neden böyle bir tutum içerisinde olduğu sorusuna cevap aranması önerilmektedir.

Koordinatör müdür eğitim bölgelerinde EBZBK toplantılarından sonra, her branştan eğitim bölgesi zümre başkanlarını temsilen seçilen başkanlarla genel bir toplantı planlayıp yürütmekte ve buradan çıkan sonuçları değerlendirerek eğitim bölgesi komisyon başkanına iletmektedir. Gelecek çalışmalarla eğitim bölgesinde yapılan bu genel toplantıların irdelenmesi, diğer EBZBK toplantılarından çıkan sonuçları ve bu sonuçların koordinatör müdür tarafından nasıl değerlendirildiği konusunda fikir sağlayabilir.

Kaynakça

- Demirtaş, H. ve Cömert, M. (2006). Zümre öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi: Malatya İli Örneği. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (25), 96-108.
- Demirtaş, H., Üstüner M., Özer, N. ve Cömert M. (2008). Öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 55-74.
- Gökkyer, N. (2011). İlköğretim okulu zümre öğretmenler kurulu toplantılarının gerçekteşme düzeyi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 127-148.
- Guba, E.G ve Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research, K.N., Denzin ve S.Y., Lincoln (Ed) *Handbook of Qualitative Research* içinde (ss.361-376). Londra: Sage.
- Küçük, M., Ayvacı, H.Ş ve Altıntaş, A. (2004, Temmuz). *Zümre öğretmenler kurulu toplantı kararlarının eğitim ve öğretim uygulamalarının üzerindeki yansımaları*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulmuş bildiri. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Leech, N.L ve Onwuegbuzie, A.J. (2007). An array of qualitative data analysis tools: A call for data analysis triangulation. *School Psychology Quarterly*, 22, 557-584.
- Milli Eğitim Bakanlığı[MEB]. (1999). Milli Eğitim Bakanlığı eğitim bölgeleri ve eğitim kurulları yönergesi. *Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi*, 2506.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Merriam, S.B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Miles, M.B. ve Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2.baskı). Londra: Sage.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3.baskı). Londra: Sage.
- Robson, C. (1993). *Real world research: A source for social scientists and practitioner-researchers* (2.baskı). Oxford: Blackwell.

- Scott, D. (1996). *Making judgments about educational research*, Scott, D. ve Usher, R. (Ed) Understanding Educational Research içinde (ss.74-87). Londra: Routledge.
- Şahin, E., Maden, S., ve Gedik, M. (2011). Zümre öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğinin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi (Erzurum İl Örneği), *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 155-172.
- Turan, S., Dönmez, A., ve Çakmak, G. (2009). İlköğretim okullarındaki bazı kurulların etkililiği üzerine bir inceleme. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 44-58.
- Yiğit, N., Saka, A.Z. ve Akdeniz, A.R. (1998). Fizik derslerinde uygulanan ölçme-değerlendirme yaklaşımları. *III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde (ss.140-147). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research, design and methods* (3. Baskı). Newbury Park: Sage Publications.

Extended Summary

Educational regions together with their institutions serve as integration parts carrying out their functions in National Education. An educational region commission in a county includes committee of headmasters, committees of branch teachers and committee of consultants. Each committee is administered by a coordinating headmaster (MEB, 1999). A committee of educational region branch teachers, (ERBTC), meets at the beginnings of the first and second semesters and at the end of the academic year. Decisions are taken by majority votes and then submitted to the coordinating headmaster. The coordinator conveys the outcomes of the ERBTC meeting to the head of the educational region commission. The chief of regional education commission is responsible for the evaluation, implementation of the decisions and reporting to higher authorities. The duty of ERBTC members is to submit their opinions on the relevant items appearing in the National Education Ministry, Educational Regions and Institutions Circular (MEB, 1999). It was thought that research on the function and effectiveness of the ERBTC, which is expected to contribute to various applications in educational regions, is not satisfactory (Turan, Dönmez and Çakmak, 2009). Since the decisions taken in ERBTC meetings will influence the work of school branch teachers committee where he/she is the head, the importance of regional meetings becomes more evident. In addition there is an expectation that the propositions from these meetings would contribute substantially to the practices of upper administrations. For this reason this study was aimed at the evaluation of the functionality of meetings held by the regional committees of physics branch teachers representing different schools. The participants of the study consist of four physics teachers working in an educational region in the province of Trabzon. In the work, where a case study method was adopted, document analysis, observations and semi-structured interviews were used as data sources. Document analysis was used to examine the records of ERBTC meetings and the report prepared and then submitted to the authorities by the head of the educational region commission. Observations aimed at recording the meeting of ERBTC at the end of 2012-2013 and at the beginning of 2013-2014 academic years.

Interviews are carried out to find out the opinions of participants about ERBTC meetings. In this study constant comparative analysis was used for listing the combinations of variables in the data set (Patton, 2002). Trustworthiness, validity, generalizability and objectivity are seen as criteria for the quality of quantitative research (Scott, 1996). Since these criteria are not

considered suitable for qualitative research, Guba and Lincoln (1985), instead, suggest respectively, coherency, credibility, transferability and conformability.

For credibility and coherency data were put in written form using a multiple data gathering technique. The fact that the researcher had shared for years the same environment with the participants supports the criteria of credibility (Robson, 1993). Participants were voluntary to express their opinions and suggestions frankly during recording because the researcher, T5 (Teacher 5), was one of their colleges. T6 who did not follow the majority of meetings and T5 who was at the position of the researcher were not included in the sample. For conformability it was tried to state the research procedure clearly and to present a lot of raw data to the reader (Miles and Huberman, 1994).

Findings are presented in five sections, namely, agenda items specified by the commission of educational region, subject items which ERBTC considered most important and least important during meetings, opinions of head of educational region commission on sessions, and assessment of the records written by the head of the educational region commission. The study indicates that members of the committee had expressed opinions and suggestions on all items in the agenda, but in discussing matters related to active teaching-learning activities they were elaborate while they did not consider some items worth of debate. Findings indicate that although heads of branch teachers had fulfilled their duties, the ERBTC meetings did not achieve their purpose because the submitted results were not seriously taken into consideration by the authorities. To heads of branch teachers the compulsory regional meetings seemed to be symbolic and routine, resulting always in the same decisions. This indicates that the vertical organization model and the hierarchy of administrative structure of the Education Ministry are not suitable to convey the problems identified by lower rank officials to upper rank authorities. The study showed also that the heads of branch teachers did not carry all of their opinions and suggestions shared in the meetings to written documents, meaning that these documents could not literally reflect the committee debates.

One could argue that the committee meetings would be more efficient if the regional commission excluded some items fixed in the routine agenda but having no practical relevance according to past experience.

In addition, heads of branch teachers could be supplied with the opportunity of online communication with upper authorities to submit their opinions and difficulties and get solutions. This could ease the burden on the regional commissions. According to this study, heads of branch teachers showed in their meetings that they are not quite willing for adopting common decisions and applications among different schools. This behavior may be a subject of future research since some studies (Küçük, et. al., 2004; Şahin et.al; 2011) indicates that teachers of school committees support similar approaches to common applications and examinations.